

Bestillingsbrev til fondsstyret for Oslofjordfondet - 2010-2012

Stortinget har besluttet å opprette regionale forskningsfond med førstegangsutlysning av forskningsmidler i 2010. Buskerud, Telemark, Vestfold og Østfold har gått sammen om å danne fondsregion. Fondsregionen skal organiseres med et faglig uavhengig fondsstyre. Fondsstyrets hovedoppgave er å ivareta deltakerfylkenes vedtatte FoU-satsinger og bidra til å realisere relevante deler av disse. Som felles oppdragsgiver har deltakerfylkene utformet et felles bestillingsbrev for å danne et felles prioriteringsgrunnlag og gi fondsstyrets arbeid retning. Bestillingsbrevet skal følge valgperiodene til Fylkestingene, slik også fondsstyrets oppnevningssperiode gjør, og gjelder derfor for perioden 2010-2012.

1. Formål

I retningslinjene for regionale forskningsfond heter det at målene for fondet er å:

- ”Styrke forskning for regional innovasjon og regional utvikling.
 - Finansiere forskningsprosjekter av god kvalitet innenfor regionenes prioriterte innsatsområder.
 - Medvirke til at bedrifter og offentlige virksomheter øker sin innovasjonsevne, verdiskaping og konkurransekraft ved å initiere og ta i bruk resultater fra FoU.
 - Stimulere til et tettere samarbeid mellom FoU-institusjoner og styrke koblingene til næringsliv og offentlig sektor i egen region.
- Mobilisere til økt FoU-innsats i regionene.
 - Bidra til at bedrifter og offentlige virksomheter hever sin kompetanse og innovasjonsevne ved å engasjere seg i FoU-arbeid.
 - Styrke dialogen om forskningens relevans for regionale behov.
- Bidra til økt forskningskvalitet og utvikling av gode og konkurransedyktige FoU-miljøer i regionene.
 - Bidra til langsiktig, grunnleggende kompetanseutvikling i FoU-institusjoner regionalt innenfor regionenes prioriterte satsingsområder.
 - Knytte institusjonenes FoU-kompetanse tettere til øvrige regionale FoU-aktiviteter.
- Skape utviklings- og læringsarenaer der regionale erfaringer kan drøftes i relasjon til nasjonal og internasjonal kunnskap og aktiviteter.
- Sørge for tett samspill mellom aktiviteter i regionene og deres relasjoner til andre nasjonale og internasjonale programmer og aktiviteter” (KD 2009a:4).

Oppsummert skal de regionale forskningsfondene: ”styrke forskningsevnen gjennom regional forskning og innovasjon” (KD 2009a:4). For at de enkelte fylkene skal møte disse utfordringene må hvert fylkesting vedta en FoU-strategi som skal ligge til grunn for fondets innretning og fondsstyrets langsiktige prioriteringer. Fire ulike FoU-strategier med ulik tilnærming og prioritering av satsingsområder kan vanskeliggjøre fondsstyrets arbeid. Gjennom dette felles bestillingsbrevet, som er behandlet politisk i de respektive deltakerfylkene, utformes et felles prioriteringsgrunnlag slik at det synliggjøres hvilken ramme fondet må handle innenfor. I rapporten *Utredning om videre utforming av regionale forskningsfond* står følgende:

”Hensikten med det felles bestillingsbrevet er at fylkekommunene som felles oppdragsgiver for fondet gir styrets arbeid retning, basert på en omforent forståelse av hverandres FoU-strategier. Bestillingsbrevet utdyper momenter i de fylkekommunale strategidokumentene uten å endre deres strategiske fokus eller særtrekk. Bestillingsbrevet kan bidra til å ”jevne ut” politikk i forkant og

motvirke kamp i styret for ”egne” søknader. Det er imidlertid viktig at bestillingsbrevene ikke blir for detaljerte slik at styret fratras sin strategiske rolle. Bestillingsbrevet skal danne hovedretningen for de årlige prioriteringene av fondet og gir dermed en mulighet til justere kursen uten å gå veien om nye strategidokumenter” (KD 2009b:16).

Det er imidlertid viktig å understreke at: ”styringssignalene som gis må settes i sammenheng med annen virkemiddelbruk som forvaltes gjennom andre deler av det offentlige virkemiddelapparatet” (KD 2009b:16). Det betyr at bestillingsbrevet også bygger på samarbeid i de respektive deltakerfylkene, eksempelvis gjennom de fylkesvise VRI-satsingene.

Bestillingsbrevet skal sammen med retningslinjene og samarbeidsavtalen ligge til grunn for utarbeidelse av fondsstyrets handlingsplan. Handlingsplanen er flerårig og vil, som bestillingsbrev og oppnevningperiode, følge valgperiodene. Det betyr at den første handlingsplanen som utarbeids skal gjelde for perioden 2010-2012. Planen skal rulleres årlig.

2. Deltakerfylkenes FoU-strategier

De enkelte FoU-strategiene til de samarbeidende fylkene har noe ulik innretning og oppbygning. For å gjøre strategiene noenlunde sammenlignbare er oversikten under delt inn i tre deler: visjon/mål og tema/satsingsområder. Enkelte momenter er også noe utdypet for å klargjøre deres plass i helheten.

2.1. FoU-strategi for Buskerud

Visjon/Mål:

Visjon for FoUOI-strategien er følgende: *Buskerud skal være ledende i Norge innen kunnskapsutvikling og innovasjon, nærings- og tjenesteutvikling som skal fremme høy verdiskaping.* Videre har strategien formulert følgende mål:

1. Skape bærekraftig vekst i reiseliv og opplevelsesindustri gjennom unike og attraktive tilbud.
2. Utvikle FoU og innovasjon basert på kompetanse innen systems engineering.
3. Utvikle effektive og unike helseprodukter og helsetjenester.
4. Utvikle ny, bærekraftig næringsvirksomhet innenfor miljø og fornybar energi.
5. Videreutvikle nettverk og arenaer for samhandling og samarbeid om FoU og innovasjon i Buskerud.

Tema/Satsingsområder:

Gjennom foresightprosessen og videre arbeid i prosjektet er det identifisert et antall satsingsområder som peker seg ut for spesiell oppfølging gjennom FoU- og innovasjonsstrategien. Felles for disse er at Buskerud kan sies å ha regionale fortrinn knyttet til de aktuelle områdene.

- (i) Reiseliv og opplevelsesnæringer: Buskerud er i dag et stort reiselivsfylke og særlig Hallingdalsregionen ligger i spiss nasjonalt. Det er grunn til å tro at det ligger et betydelig potensial for økt verdiskaping i videreutvikling av reiselivsprodukter og destinasjoner. Det samme gjelder en styrket kopling mellom ”tradisjonelt” reiseliv og ulike typer konsepter, opplevelser og kultur, lokal mat, frukt- og grøntsektoren og annen aktivitet og produkter basert på primærnæringene.
- (ii) Helse og omsorg: På dette feltet finnes det betydelige FoU-aktører i regionen, innenfor både offentlig og privat sektor (bl.a. medisinsk forskning), inkludert det nevnte Arena-prosjektet (helse og lys).

- (iii) Miljø/energi: Dette er et meget viktig framtidig utviklingsområde, også sett opp mot de drivkrefter som påvirker utviklingen og behovet for FoU og innovasjon. I Buskerud finnes det ledende miljøer som er engasjert i utvikling og anvendelse av fornybar energi fra biogass/biomasse, geotermisk energi og avfallsbearbeiding m.m.
- (iv) Systems engineering (SE): SE innebærer tverrfaglig og integrert tilnærming for helhetlige prosesser, tradisjonelt med et ingeniørfaglig utgangspunkt. Buskerud har i nasjonal sammenheng en spesiell og unik kompetanse innen dette feltet, med utgangspunkt i kongsbergmiljøet/NCE samt studie- og forskerutdanningstilbud ved HiBu innen SE og markedsbasert produkt- og konseptutvikling.

2.2. FoU-strategi for Telemark

Visjon/mål:

Visjonen for FoU-strategien er følgende: *Forskning skal styrke kunnskapsutviklingen og mulighetene for bærekraftig utvikling i hele fylket.* Videre har strategien formulert samme mål som for regionale forskningsfond. I tillegg er det et mål at strategien skal bidra til et bredt samarbeid med den hensikt å løfte det generelle kompetansenivået i fylket.

Visjonen må ses i sammenheng med den regionale planstrategien og VRI-satsingen for Telemark. Den regionale planstrategien, Bærekraftige Telemark, har en overordnet visjon knyttet til utvikling av et bærekraftig Telemarkssamfunn hvor bærekraftige sosiale forhold, bærekraftig økonomi og bærekraftig miljø skal fremmes gjennom fire temaer: Kunnskap, nyskaping og næringsutvikling; Klima og miljø; Attraksjonskraft og livskvalitet; Infrastruktur og transport. VRI-satsingen i Telemark har som hovedmål å utvikle langsiktig innovasjonskraft og vekstevne innenfor Telemarks industri og opplevelsesnæringer gjennom to hovedsatsingsområder: Industri og nye næringer og Attraksjonskraft.

Tema/satsingsområder:

Satsingsområdene er utformet på bakgrunn av utfordringene i regional planstrategi, innsatsområder i den regionale VRI-satsingen og de utviklingsmulighetene som ligger i fylkeskommunens nye ansvars- og oppgaveområder:

- Bærekraftig økonomi
 - Industrielle produksjonsløsninger
 - Øvrig teknologi, som for eksempel bioteknologi og IKT
- Bærekraftig miljø
 - Klimavennlig og effektiv energibruk
 - Klimagasser og forurensing
- Bærekraftige sosiale forhold
 - Effektiv og samordnet offentlig sektor
 - Lokal og regional attraksjonskraft

2.3. FoU-strategi for Vestfold

Visjon/mål:

Overordnede rammer for FoU-strategien for Vestfold er: Bredt perspektiv, høy kvalitet, fokusert satsing, understøtte regional utvikling, bærekraftig utvikling og etikk.

1. **Kompetansenivå:** Kompetansenivået i Vestfold skal øke i bredde og topp
2. **Utnyttelse av tilgjengelig kompetanse:** Kompetansen i Vestfold skal utnyttes effektivt gjennom omfattende og systematisk utveksling av kompetanse mellom akademisk, næringsliv og offentlig forvaltning.

3. **Samspill med nasjonale og internasjonale forskningsprogrammer:** En høy andel av FoU-aktiviteten i Vestfold skal ha en kvalitet og en innretning som gir muligheter for kobling mot større forskningsprogrammer nasjonalt og internasjonalt.
4. **Innovasjonstakt:** Verdiskapningen i offentlig og privat virksomhet skal økes gjennom høyere innovasjonstakt, økt lederfokus, enklere søknadsprosesser og rapportering, økt søknadskompetanse, og sterkere samhandling, alt basert på en kultur for kreativitet og nyskaping.

Tema/satsingsområder:

1. Kompetansenivå:
 1. Heve utdannelsesnivået i bredde og topp: Det generelle utdannelsesnivået vil søkes hevet gjennom et utvidet studietilbud og arbeid for økt motivasjon til høyere utdanning i befolkningen. Samtidig må regionens attraktivitet for studenter og høyt utdannet arbeidskraft økes.
 2. Styrke og synliggjøre forskning: Kapasiteten og kvaliteten i forskningen vil styrkes gjennom tilførsel av økte ressurser, rekruttering av flere forskere og stimulanser til økt forskning i næringslivet. Forskningen skal bli mer synlig i Vestfold-samfunnet, gjennom forsterket satsing på forskningsformidling.
2. Utnyttelse av tilgjengelig kompetanse:
 3. Tilrettelegge for samhandling mellom kompetansemiljøer: Samhandlingen mellom akademia, næringsliv og forvaltning skal styrkes. VFK vil, i samarbeid med andre aktører, arbeide for å kople etterspørere og tilbydere av kompetanse, tettere samarbeid mellom miljøer med tilgrensende kompetanse og rasjonell arbeidsdeling mellom ulike kompetansemiljøer. Nærheten og oversiktligheten i Vestfold vil søkes utnyttet som fortrinn i verdiskapningen i kompetansebasert næringsliv og offentlig forvaltning.
3. Samspill med nasjonale og internasjonale forskningsprogrammer:
 4. Utnytte finansieringsmuligheter i nasjonale og internasjonale forskningsprogrammer: Ressurstilgangen til FOU og innovasjon i Vestfold skal styrkes gjennom effektiv utnyttelse av nasjonale og internasjonale finansieringskilder. Tildelingen av midler fra Regionalt forskningsfond skal (blant annet) vurderes i lys av kopling til finansieringsmuligheter i EU-systemet og andre internasjonale finansieringskilder.
4. Innovasjonstakt:
 5. Øke FoU på prioriterte områder for offentlig forvaltning og privat sektor: Forskning og utvikling i Vestfold vil kanaliseres til områder med høy nytteverdi for verdiskapning og levekår i fylket. Forskningsinnsatsen vil øke innenfor utvalgte næringer/klynger og til områder som er viktig for velferd og offentlig forvaltning. På kort sikt vil satsingen konsentreres til klynger der Vestfold i dag har nasjonalt eller internasjonalt ledende kompetansemiljøer: Maritim teknologi; Mikro-/nanoteknologi; Vannrensing
På lengre sikt vil satsingen også styres mot områder der Vestfold har potensial for å utvikle ledende kompetanse, som segmenter/nisjer innenfor: Forebyggende helse; Mat; Opplevelsesnæringer; Utdanning; Kultur; Endringskompetanse
 6. Tilrettelegge for innovasjon: VFK skal tilrettelegge for økt innovasjonstakt og en kultur for kreativitet og nyskaping i næringsliv og offentlig forvaltning i Vestfold. Innovasjonstakten skal økes gjennom rådgivning, finansiering og utvikling av nettverk som stimulerer til nyetableringer og innovasjoner innenfor eksisterende bedrifter og offentlige tjenesteprodusenter. Det skal stimuleres til bruk av FoU-resultater til utvikling av produkter, tjenester og prosesser i næringsliv og offentlig forvaltning. Vilje og evne til innovasjon og nyskaping skal stimuleres gjennom hele utdanningsløpet og i arbeidslivet, gjennom idéutvikling i møte med utfordringer og krevende kunder.

1.1. FoU-strategi for Østfold

Visjon/mål:

Strategien setter opp fem overordnede mål for forskningen i den kommende perioden.

1. Styrket forskning i næringslivet.
2. Forskning tilpasset regionale behov.
3. Langsiktig kompetanseoppbygging på utvalgte områder.
4. Større kapasitet i høyere utdanning, særlig forskerutdanning.
5. Sterkere samarbeid mellom FoU-institusjonene.

Tema/satsingsområder:

1. Styrket forskning i næringslivet:

Næringslivet skal mobiliseres til økt forskning, utvikling og innovasjon.

Flere bedrifter skal oppmuntres til å utnytte nasjonale og internasjonale FoU-virkemidler.

2. Forskning tilpasset regionale behov.

Et område der Østfold har konkurranse- og kunnskapsmessige fortrinn er energi- og miljøområdet med tunge FoU-miljøer, etablerte partnerskap og virksomheter med internasjonale posisjoner. Dette konkurransefortrinnet skal styrkes ytterligere.

Et område der vi har særlige behov er innenfor omsorg og helse, samt kunnskapsbasert bedriftsutvikling. Innenfor området aldring, omsorg og helse skal FoU-innsatsen økes.

3. Langsiktig kompetanseoppbygging på utvalgte områder.

Innenfor prioriterte områder må instituttsektoren, universitets- og høyskolesektoren og næringslivet samarbeide om en langsiktig kompetansebygging:

1. Energi, miljø og klimaendringer
2. Aldring, omsorg og helse
3. Kunnskapsbasert etablering og bedriftsutvikling.

4. Større kapasitet i høyere utdanning, særlig forskerutdanning.

Høyt utdannede østfoldinger mobiliseres til forskning, og fylket skal være attraktivt som tilflyttingssted for kunnskapsrike mennesker.

Øke kapasiteten i fylkets egne utdanningsinstitusjoner, spesielt for doktorgrader. Ulike former for næringslivsgrader som kombinerer utdanning og praksis i bedrifter, er et svært aktuelt alternativ.

5. Sterkere samarbeid mellom FoU-institusjonene.

Bringe sammen forskere fra ulike institusjoner. Næringslivets gode erfaring med å samarbeide om forskning og innovasjon bør overføres til andre sektorer også. Samarbeidet som er etablert mellom næringsliv, utdanning og forskningsinstitusjoner må stimuleres videre.

6. Felles prioriteringsgrunnlag og hovedretning for Oslofjordfondet

6.1. Felles visjon

Oslofjordfondet har som hovedvisjon at FoU-arbeid skal styrke kunnskapsutviklingen, verdiskapingen og mulighetene for en bærekraftig utvikling av hele regionen.

6.2. Felles mål

- For å styrke forskning for regional innovasjon og regional utvikling skal det regionale forskningsfondet:
 - Finansiere forskningsprosjekter av god kvalitet innenfor regionenes følgende prioriterte innsatsområder:
 - Klima og miljø
 - Velferd, helse og omsorg
 - Utdanning og opplæring
 - Reiseliv, opplevelsesnæring og attraksjonskraft
 - Teknologi
 - Medvirke til at bedrifter og offentlige virksomheter øker sin innovasjonsevne, verdiskaping og konkurransekraft ved å initiere og ta i bruk resultater fra FoU.
 - Stimulere til et tettere samarbeid mellom FoU-institusjoner og styrke koblingene til næringsliv og offentlig sektor i egen region.
- For å mobilisere til økt FoU-innsats i fondsregionen skal forskningsfondet:
 - Bidra til at bedrifter og offentlige virksomheter hever sin kompetanse og innovasjonsevne ved å engasjere seg i FoU-arbeid.
 - Styrke dialogen om forskningens relevans for regionale behov.
- For å bidra til utvikling av gode og konkurransedyktige FoU-miljøer i regionene skal forskningsfondet:
 - Bidra til kompetanseutvikling i FoU-institusjoner regionalt innenfor regionenes prioriterte satsingsområder.
 - Knytte institusjonenes FoU-kompetanse tettere til øvrige regionale FoU-aktiviteter.
- Skape utviklings- og læringsarenaer der regionale erfaringer kan drøftes i forhold til nasjonal og internasjonal kunnskap og aktiviteter.
- Sørge for tett samspill mellom aktiviteter i regionene og deres relasjoner til andre nasjonale og internasjonale programmer og aktiviteter.

6.3. Deltakerfylkenes tilrådinger

Deltakerfylkenes Fylkesting ønsker å gi fondsstyret noen tilrådinger om videre innretning av forskningsfondet. Tilrådingene er ment å understreke betydningen enkelte grep, samt å gi fondsstyret støtte og legitimitet for disse.

Søknadstyper – Forskningsfondet bør i en oppstartsfasen konsentrere seg om et fåtall søknadstyper. Det foreslås derfor at det legges særlig vekt på *Regional kvalifiseringsstøtte* rettet mot *Regionale bedriftsprosjekter* og *Regionale offentlige prosjekter* som søknadstyper ved de første søknadsutlysningene. Bakgrunnen er ønsket om å fremme og mobilisere til bedrifters og offentlig sektors bruk av FoU.

Regionskapende prosjekter – Forskningsfondet bør vektlegge prosjekter som fremmer/tilstreber samarbeid innad i regionen eller med andre fondsregioner.

Nasjonale og internasjonale siktemål – Ambisjonene for forskningsprosjektene bør ha nasjonale og internasjonale siktemål. Videre bør prosjektene ha et potensiale for å koble seg opp mot nasjonale og internasjonale programmer.

7. Kilder

Kunnskapsdepartementet (KD) 2009a: *Retningslinjer for regionale forskningsfond. Fastsatt av Kunnskapsdepartementet 23.10.09.*

Kunnskapsdepartementet (KD) 2009b: *Utredning om videre utforming av regionale forskningsfond. Avgitt til Kunnskapsdepartementet 02.06.09..*